

2020

Een getekend jaar

VRGT

VLAAMSE VERENIGING VOOR
RESPIRATOIRE GEZONDHEIDSZORG
EN TUBERCULOSEBESTRIJDING VZW

"Omdat 2020 een ongewoon jaar was, waarin ieder van ons de impact van de coronacrisis heeft ondervonden, brengen we het overzicht van onze activiteiten door de ogen van de medewerkers van de VRGT en van enkele tabakologen." - Sandrina Schol

Sandrina Schol, algemeen directeur, blikt terug op een jaar waarin de VRGT haar werking binnen een korte periode volledig moest wijzigen. "2020 was een getekend jaar, waarin iedereen zich continu moest aanpassen aan onvoorspelbare veranderende omstandigheden. Het was een bijzonder jaar: kantoren lagen er verlaten bij, contacten veranderden van driedimensionaal naar in het beste geval tweedimensionaal en een gesprek werd meer en meer in schrift dan in woorden gevoerd."

"De complexiteit was sterk aanwezig in de hulp- en zorgverlening, zowel voor de verpleegkundigen, sociaal assistenten en medewerkers van de mobiele röntgen unit van de VRGT als voor tabakologen. Het tuberculose team heeft zich iedere dag ten volle ingezet om de zorg te kunnen blijven bieden aan elke patiënt: van therapiesupervisie via videobellen tot strenge maatregelen om consultaties coronaproef te laten verlopen."

"Het bijzondere lag ook in de kansen die voortvloeiden uit de gewijzigde omstandigheden, kansen die we met beide handen hebben gegrepen. Zo willen we in de toekomst blijven inzetten op online vorming, onder meer voor tabakologen. Omdat 2020 een ongewoon jaar was, waarin ieder van ons de impact van de coronacrisis heeft ondervonden, brengen we het overzicht van onze activiteiten door de ogen van de medewerkers van de VRGT en van enkele tabakologen. In elk verhaal schuilt de veerkracht die ons telkens weer vooruitdruide in 2020."

De zorg voor elke tuberculosepatiënt gaat onverminderd voort

“We zijn er trots op dat de CRG’s hun laagdrempelige dienstverlening altijd en onverminderd hebben verdergezet in 2020, en dat de toegang tot onze zorg altijd verzekerd bleef.” - Wouter Arrazola de Oñate

Voor **Wouter Arrazola de Oñate**, medisch directeur, was 2020 een jaar waarin onze verpleegkundigen en sociaal assistenten meer dan ooit hebben bewezen hoe groot hun hart voor zorg is: “We zijn er trots op dat de CRG’s hun laagdrempelige dienstverlening altijd en onverminderd hebben verdergezet in 2020, en dat de toegang tot onze zorg altijd verzekerd bleef. Wij zijn onze verpleegkundigen, maatschappelijke werkers en MRU-medewerkers erg dankbaar daar zij in moeilijke omstandigheden en soms met risico op besmetting toch standvastig op die eerste lijn bleven staan om hun patiënten te zien en te begeleiden, zodat niemand zorg ontzegd werd. Dit alles mogelijk gemaakt door de continue ondersteuning van de stafleden. ‘Een hart voor zorg’ werd zo heel erg tastbaar en duidelijk.”

“In het begin van de pandemie was het een hele zoektocht om aan het nodige beschermingsmateriaal te geraken. De vraag was groot en het aanbod was op dat moment nog niet aangepast aan de nood.” – Kristien Janssens

Kristien Janssens, stafmedewerker databeheer en preventieadviseur, werd ingeschakeld in het begin van de coronapandemie om mee maatregelen op te stellen om de VRGT-dienstverlening zo coronaproof mogelijk te laten verlopen. “Voor alle collega’s werd maximaal thuiswerk verplicht. Maar in het kader van de volksgezondheid was het belangrijk dat de consultaties en contactonderzoeken bleven plaatsvinden en dat de patiënten opgevolgd werden. Er was in het begin van de pandemie een dringende nood om de nodige beschermingsmaatregelen op te stellen, zowel voor onze collega’s op het terrein, als voor onze patiënten.”

“Zoals het geval was voor vrijwel alle organisaties in het land en wereldwijd, was het in het begin van de pandemie een hele zoektocht om aan de nodige beschermingsmaterialen te geraken”, vertelt Kristien. “De vraag was groot en het aanbod was op dat moment nog niet aangepast aan de nood. Gelukkig hadden we als organisatie in de infectieziektebestrijding materiaal in stock (zoals FFP2- en chirurgische maskers, handschoenen, ontsmettingsgel). Deze voorraad was echter beperkt en de VRGT-staf en medische directie startten dan ook meteen hun zoektocht naar persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals plexi-gezichtsschermen, schorten, handschoenen, desinfecterende producten en extra mondmaskers. We slaagden erin om deze op relatief korte termijn aan te kopen en te voorzien.”

“Het is zonder pandemie al complex om met een patiënt een vertrouwensrelatie op te bouwen. Toch zijn onze terreinwerkers erin geslaagd om, vanop afstand en mits de nodige intensieve opvolging, hun patiënten te bereiken en op te volgen.” – Veronique Van Osselaer

De consultaties en patiëntenzorg coronaproof organiseren was een grote uitdaging in 2020. **Veronique Van Osselaer**, stafmedewerker terreinwerking, was nauw betrokken bij de reorganisatie van de dienstverlening. “De laagdrempelige dienstverlening, gekenmerkt door vrije consultaties voor kwetsbare groepen en tuberculosepatiënten, diende anders georganiseerd te worden. We konden niet meer dan 1 of 2 personen toelaten in de wachtruimte, daarom werkten de CRG’s volledig op afspraak.”

“Het is zonder pandemie al vaak complex om met de patiënt een vertrouwensrelatie op te bouwen. Toch zijn onze terreinwerkers erin geslaagd om, vanop afstand en mits de nodige actieve benadering, hun patiënten te bereiken en op te volgen. Hierbij werd meer gebruik gemaakt van telefonische of online consultaties. Pillendozen werden voor een langere periode gevuld en buiten aan de woning afgegeven. Het nemen van een RX-thorax werd door onze MRU uitgevoerd, ook wanneer de afdeling radiologie in de ziekenhuizen niet toegankelijk was voor onze screenings. Onze terreinwerking is zonder onderbreking doorgedaan met tuberculosebestrijding.”

Een hart voor zorg

“Het opvangen en begeleiden van patiënten verliep moeilijker. Het was niet mogelijk om alle huisbezoeken te blijven uitvoeren en daarom moesten we ook gesprekken organiseren via beeldbellen.” – Natalie Ruysen

Natalie Ruysen, verpleegkundige in CRG Oostende, vertelt hoe de coronacrisis een stempel drukte op het takenpakket van elke terreinwerker. “Corona stond niet op de planning natuurlijk. Tijdens de coronacrisis is er meer werk bij ons terechtgekomen: we moesten alle contactonderzoeken uitvoeren, voordien deed het Agentschap Zorg & Gezondheid alle eerste gesprekken en een deel van de contactonderzoeken. Sommige diensten waar we mee samenwerken waren onderbemand, en door de enorme druk waren er ook mensen die tijdelijk uitvielen. Daardoor belandde het werk soms bij één persoon. Dat gaf een bang gevoel: het idee dat mijn werk niet goed genoeg zou zijn of dat ik het niet zou kunnen bolwerken.”

Omwille van de coronamaatregelen, moesten de terreinwerkers meer online en telefonisch in contact staan met hun patiënten. “Het opvangen en begeleiden van patiënten verliep moeilijker. Het was niet mogelijk om alle huisbezoeken te blijven uitvoeren en daarom moesten we ook gesprekken organiseren via beeldbellen.”

“De dankbaarheid van de patiënt voelen is voor ons heel waardevol. Het bevestigt het belang van de VRGT om er te zijn voor opvang en begeleiding.” – Ilse Vercauteren

Ilse Vercauteren, verpleegkundige in CRG Hasselt, merkte dat door de coronahectiek tuberculosepatiënten niet altijd de zorg konden krijgen die ze eigenlijk nodig hadden. “Sommige tuberculosepatiënten werden door de coronadrukke niet opgenomen in een ziekenhuis of werden vroegtijdig naar huis gestuurd. Thuis moest de patiënt dan in isolatie blijven en een 4-ledige antibioticakuur opstarten. De VRGT werd dan mee ingezet om de patiënt voldoende te begeleiden. Andere patiënten lagen dan weer heel lang in het ziekenhuis, omdat ze ook besmet waren met COVID-19. De zorg voor tuberculosepatiënten was, vooral tijdens de strenge lockdown in 2020, niet evident. We konden in die periode de patiënten niet altijd even nauw opvolgen zoals we gewoon waren.”

“Er waren patiënten die aangaven dat ze het gevoel hadden dat hun ziekte bijzaak werd, omdat alle longartsen, en ook andere artsen, werden opgevorderd voor COVID-19. Op zulke momenten kwamen patiënten bij onze dienst terecht en voelde ik hoe waardevol ons werk is voor hen. Gelukkig kregen heel wat kwetsbare mensen, waaronder mensen zonder papieren, wel voldoende ondersteuning door toegewijde longartsen. Ik ervaarde een heel goede samenwerking met hen.”

Ilse haalt veel voldoening uit de zorg die ze iedere dag geeft aan haar patiënten. “De dankbaarheid van de patiënt voelen is voor ons heel waardevol. Het bevestigt het belang van de VRGT om er te zijn voor opvang en begeleiding. Wij treden ook op om de belangen van de patiënt te verdedigen en oplossingen te zoeken voor problemen op sociaal vlak, zoals huurachterstand door verlies van werk. Deze oplossingen zoeken we in functie van een zo goed mogelijk verloop van de lange therapie. We helpen hen ook af van het stigma dat ze niet geholpen willen worden. Het is onze taak om te zoeken naar samenwerking in moeilijke dossiers van kwetsbare mensen.”

“Wanneer iemand in isolatie verblijft, zijn wij niet zomaar de zorgverlener die de pillendoos komt brengen: we luisteren ook naar de zorgen van de patiënt.” – Lisa Schoenmaekers

Lisa Schoenmaekers is in 2020 begonnen als verpleegkundige in CRG Gent, wat allesbehalve een evidente periode was om de VRGT en haar werking te leren kennen. “De start van mijn nieuwe job bij de VRGT viel samen met de start van de COVID-19-pandemie. Ik heb dus nooit een andere manier van werken gekend. Het was jammer om binnen deze hectische context opgeleid te worden. Ik heb bijvoorbeeld veel collega’s enkel nog maar via Zoom gezien en ben niet kunnen meegaan op huisbezoek met ervaren tuberculosezorgverleners. Ik heb veel op eigen aanvoelen moeten leren, wat mijn inwerkperiode niet eenvoudig maakte.”

“De contactonderzoeken, die we van het Agentschap Zorg & Gezondheid hebben overgenomen, deed ik graag. Voor de indexpatiënt is het een grote steun om te weten dat er iemand is die zijn zaak au sérieux neemt. Ze maken zich zorgen om hun partner of kinderen, en dan moet je hen geruststellen dat ze zeker getest zullen worden en zelfs al opgeroepen zijn. Door contactonderzoek uit te voeren, ben je vanaf het begin bij de patiënt en dat is goed voor het opbouwen van de vertrouwensrelatie.”

Ook Lisa merkte dat het niet altijd eenvoudig was voor tuberculosepatiënten om de zorg en begeleiding te vinden die ze nodig hadden. “Ik heb gemerkt dat binnen de gezondheidszorg de focus steeds op corona bleef liggen. Zo moest een thuisloze patiënt in een ziekenhuis sneller ontslagen worden om plaats te maken voor een patiënt met COVID-19, terwijl er nog tuberculosebacteriën aanwezig waren in zijn sputum en hij dus besmettelijk kon zijn. Het viel op dat kansarme groepen hieraan minder weerstand konden bieden door het gebrek aan ondersteuning en middelen. De ongelijkheid is enorm uitvergroet.”

“We kijken naar de patiënten op een bredere manier: niet alleen het medische, maar ook het sociale en financiële aspect is voor ons van belang. Wanneer iemand in isolatie verblijft, zijn wij niet zomaar de zorgverlener die de pillendoos komt brengen: we luisteren ook naar de zorgen van de patiënt.”

De expertise over contactonderzoek inzetten in de strijd tegen COVID-19

“De relevantie en meerwaarde van onze wetenschappelijke kennis over én de decennialange ervaring en expertise in respiratoire gezondheid werd plots heel erg duidelijk”, benadrukt Wouter. “Zowel op het vlak van gezonde levensstijl met rookstop, de opleiding van professionals en motiverende gespreksvoering als op vlak van een door de lucht overgedragen dodelijke infectieziekte die de longen aantast. Onze expertise over aerosolgedrag, preventie van besmetting, bron- en contactonderzoek en surveillance en dienstverlening aan de meest kwetsbaren konden we inzetten in de strijd tegen COVID-19.”

“De contact tracer heeft een cruciale rol in de coronapandemie. De VRGT heeft via een e-learning geprobeerd een kader aan te bieden voor een vlot gesprek dat in alle vertrouwen kan verlopen.” – Françoise Driesens

In het voorjaar van 2020 kreeg de VRGT de vraag van het Agentschap Zorg & Gezondheid om een online opleiding te ontwikkelen voor contact tracers van COVID-19. **Françoise Driesens**, stafmedewerker deskundigheidsbevordering, vertelt hoe deze nieuwe opdracht onverwacht de werkplanning wijzigde. “Ik had net een weekje paasvakantie gepland, en keek hiernaar uit, want ons eerste kwartaal is altijd behoorlijk druk, omdat we dan al onze activiteiten van het voorbije jaar rapporteren. Maar toen kwam de vraag van het Agentschap Zorg & Gezondheid of we konden helpen bij het ontwikkelen van een online opleiding voor de contact tracers van COVID-19. Ik kon niet aan de zijlijn blijven staan, en heb daarom onmiddellijk mijn vakantie ingetrokken. Toen ben ik samen met mijn collega’s aan de slag gegaan om de expertise die we hebben rond contactonderzoeken bij tuberculosebesmetting te bevragen bij onze terreinwerkers en alles mooi in kaart te brengen. Er was toen een ongelooflijke energie om zo snel mogelijk met resultaten te komen. Dat was best een leuke drive.”

“Het teamwerk resulteerde uiteindelijk in een leidraad voor de gespreksvoering bij contactonderzoek. De contact tracer heeft een cruciale rol in de coronapandemie. De VRGT heeft via een e-learning geprobeerd een kader aan te bieden voor een vlot gesprek dat in alle vertrouwen kan verlopen. We maakten er een interactieve online opleiding van die beschikbaar was op zowel het leerplatform van de overheid als dat van de VRGT. Het was best een succes, we hadden vorig jaar in totaal 1001 cursisten voor onze e-learning modules.”

“Wat het volgen en geven van fysieke opleidingen betreft, heeft corona er natuurlijk stevig ingehakt. Heel wat cursussen werden geannuleerd. We zullen toch een inhaalbeweging moeten maken de komende jaren. Het is wel hoopvol om te zien dat het online leren nog meer ingang gevonden heeft, maar de persoonlijke klassikale aanpak blijft nog steeds een belangrijke pedagogische methode.”

Meer weten over tuberculose?

Informatie over [tuberculose](#)

[Infografiek](#) over tuberculose in België

[LTBI-richtlijnen](#), opgesteld in 2020

Rookstopbegeleiding in volle coronacrisis

“We hebben ook contact opgenomen met de coronalijn om te achterhalen welke adviezen we konden formuleren voor tabakologen, zodat zij hun fysieke consultaties op een veilige manier konden voortzetten.” – Laurence Belenger

Laurence Belenger, stafmedewerker onderzoek en ontwikkeling, schetst de onzekerheid toen in maart 2020 heel het land in lockdown ging. “In het begin van de lockdown was het een hele zoektocht: wat mogen tabakologen nog doen? Mogen fysieke consultaties nog plaatsvinden of niet? Indien wel: welke maatregelen zijn nodig voor de veiligheid? Kunnen telefonische en online begeleiding een bijkomend alternatief zijn? Welke platformen zijn hiervoor dan het meest geschikt? Dat was eerst allemaal heel onduidelijk, dus dat hebben we grondig moeten uitzoeken. Heel het rookstopteam heeft zich hiervoor ingezet. We hebben ook contact opgenomen met de coronalijn om te achterhalen welke adviezen we konden formuleren voor tabakologen, zodat zij hun fysieke consultaties op een veilige manier konden voortzetten. Daarnaast hebben we ook richtlijnen uitgewerkt voor tabakologen die ze konden gebruiken om vanop afstand rookstopbegeleiding te kunnen aanbieden aan cliënten.”

“Ondanks deze coronacrisis en complexe situatie om rokers te begeleiden, is het ook een verhaal geworden van kansen dat naar de toekomst toe verder uitgewerkt kan worden.” – Marc Verheyen

Flexibiliteit is één van de kernwoorden van 2020. **Marc Verheyen**, stafmedewerker opleiding en deskundigheidsbevordering, vertelt hoe tabakologen onverwacht hun dienstverlening moesten wijzigen. “Tabakologen hebben het wel echt moeilijk gehad in 2020. Ze hadden minder inkomen, omdat rookstopbegeleiding aanbieden een stuk moeilijker werd. Alles moest van de ene op de andere dag vanop afstand georganiseerd worden.”

“Groepsbegeleiding, wat een behoorlijk belangrijk aanbod is van tabakologen, is volledig in het water gevallen. Dat is ook een belangrijke inkomstenbron voor tabakologen. Dus dat is wel een duidelijk negatieve impact van de coronacrisis op rookstopbegeleiding. Maar ondanks deze coronacrisis en complexe situatie om rokers te begeleiden, is het ook een verhaal geworden van kansen dat naar de toekomst toe verder uitgewerkt kan worden. We denken hierbij in het bijzonder aan rookstopbegeleiding vanop afstand.”

Om de tabakologen te ondersteunen in de omschakeling naar rookstopbegeleiding vanop afstand, heeft de VRGT verscheidene acties ondernomen. Zo werden de nieuwe vormen van rookstopbegeleiding opgenomen in de zoekfunctie van de database www.tabakologen.be. Je kan nu in de database specifiek tabakologen opzoeken die telefonische rookstopbegeleiding of begeleiding via beeldbellen aanbieden. Daarnaast werden ook online workshops georganiseerd om tabakologen handvaten aan te reiken om telefonische begeleiding doeltreffend aan te pakken.

“In het begin van de pandemie mochten we geen fysieke consultaties organiseren. Toen heb ik bijna 2 maanden geen cliënten kunnen begeleiden, tenzij heel af en toe via telefoon.” – Laurens Schroyens

Ook tabakoloog **Laurens Schroyens** deelt de ervaring dat het de eerste maanden van de lockdown een moeilijke oefening was om rookstopbegeleiding te blijven aanbieden. “In het begin van de pandemie mochten we geen fysieke consultaties organiseren. Toen heb ik bijna 2 maanden geen cliënten kunnen begeleiden, tenzij heel af en toe via telefoon. Ik heb zelf coronaproof online sessies aangeboden via telefoon, online via Teams en Zoom en zelfs al wandelend. De VRGT heeft ingezet op ondersteuning door opleidingen en info te voorzien rond consultaties vanop afstand.”

“De impact op de rookstopwens bij cliënten was heel verdeeld. Voor de ene groep gaf COVID-19 een bepaalde veiligheid, omdat veel triggers voor het roken van een sigaret, zoals een festival of met andere rokers afspreken op café, niet plaatsvonden. Voor de andere groep gaven de lockdown en andere maatregelen net veel stress en onzekerheid, waardoor ze een rookstop wilden uitstellen.”

“Met uitzondering van de eerste maanden van de pandemie, heb ik in 2020 eigenlijk weinig problemen gekend binnen mijn job als tabakoloog. Er zijn altijd mensen die willen stoppen met roken. Voor groepscursussen was het dan weer wel moeilijker: de organisatie hiervan vroeg meer tijd.”

“Cliënten zagen de lockdown vaak als een ideaal moment om te stoppen: inzetten op een goede gezondheid werd nog belangrijker en er waren minder afleidende prikkels, zoals sociaal contact en horeca.” – Kirsten O

Tabakologe **Kirsten O** stelt vast dat de coronacrisis ook kansen heeft gecreëerd. “Het was een uitdaging in creativiteit om toch te kunnen blijven werken in 2020, maar uiteindelijk zag ik de pandemie vooral als een opportuniteit om flexibeler te kunnen werken, bijvoorbeeld via telefonische consultaties en begeleiding via beeldbellen.”

“In het begin van de pandemie was het zoeken naar een oplossing om de cliënten toch te kunnen blijven zien. Ik ben dan in eerste instantie overgeschakeld naar telefonische hulpverlening. Nadien ben ik overgeschakeld naar videocalls via Whereby. Ik heb niet de indruk gehad dat er minder aanmeldingen waren. Integendeel: ik had de indruk dat mensen in deze pandemie net vaker de keuze maakten om te stoppen met roken. Cliënten zagen de lockdown vaak als een ideaal moment om te stoppen: inzetten op een goede gezondheid werd nog belangrijker en er waren minder afleidende prikkels, zoals sociaal contact en horeca.”

Online leren, van elkaar en over grenzen heen

“De opleiding Tabakologie & Rookstopbegeleiding is sinds de lockdown volledig online verlopen”, vertelt Marc. “De trend van ‘online lesgeven’ was wel al eerder ingezet, bijvoorbeeld door online modules te voorzien en video-opnames van lesdagen te organiseren. Afstandsonderwijs heeft dankzij de coronacrisis een duw in de rug gekregen, dat vind ik eigenlijk wel goed. Volgend jaar zouden we het theoretische luik van de opleiding zelfs volledig online laten verlopen, en dit los van het coronaverhaal. Zeker bij het theoretische luik van de opleiding is er geen kwaliteitsverlies wanneer dit online wordt georganiseerd. Een groot voordeel van online lesgeven is dat we een extra publiek kunnen aantrekken voor deze opleiding: mensen die lang onderweg zouden zijn om een les te kunnen bijwonen in Brussel. Dankzij online lessen, wordt het pendeltraject van cursisten minder intensief en zou het bijvoorbeeld voor gezondheidsprofessionals uit Nederland ook haalbaar zijn om onze opleiding te volgen.”

“Door tabakologen uit verscheidene regio’s online samen te brengen, krijg je zeer interessante interacties, omdat je over de provincies heen casussen kunt delen.” – Anja Adriaens

“Voor de navorming moesten we binnen een korte periode een online aanbod organiseren. Rond de online intervisiemomenten zijn tabakologen erg tevreden”, vertelt **Anja Adriaens**, stafmedewerker kwaliteit en Brusselse aangelegenheden. “In het begin was het natuurlijk wel wat wennen voor de tabakologen, maar intussen zijn ze het helemaal gewoon om elkaar online te ontmoeten. De verplaatsingen naar de Logo’s vallen weg bij een online intervisie en we merken dat dat wel drempelverlagend werkt om deel te nemen. Daarnaast kan je de tijdstippen van online intervisie beter afstemmen op de praktijk, aangezien je niet meer gebonden bent aan kantooruren of de beschikbaarheid van een vergaderzaal.”

Anja benadrukt hoe de omschakeling naar online intervisie inspirerend is voor de toekomst.

“Oorspronkelijk hebben we de online intervisiemomenten per regio georganiseerd, zoals het face-to-face-aanbod. Maar naar de toekomst toe zouden we zelfs kunnen overwegen om deze regionale afbakeningen los te laten en gewoon online intervisie organiseren op bepaalde data voor alle Nederlandstalige tabakologen in Vlaanderen en Brussel. Dit is een grote meerwaarde naar de netwerking toe onder de tabakologen. Door tabakologen uit verscheidene regio’s online samen te brengen, krijg je zeer interessante interacties, omdat je over de provincies heen casussen kunt delen.”

In het najaar stond Meet-the-expert gepland, een navormingsactiviteit voor tabakologen en cursisten, waarbij experten thema’s belichten waar tabakologen in hun praktijk rond werken. Tijdens deze navorming deelden Wannes Rambour (psycholoog en psychotherapeut) en prof. dr. Winnie Gebhardt (Universitair Hoofddocent Gezondheidspsychologie aan de Universiteit van Leiden) hun expertise over de gedragstherapeutische functieanalyse en de identiteit van de roker. Wegens de maatregelen rond COVID-19 werd deze navorming online georganiseerd. De tabakologen die hebben deelgenomen waren alvast erg enthousiast over deze online editie. Meer dan 80% gaf aan dat het leereffect van deze online sessie voldoende groot was. Anja ziet voordelen in het online aspect van deze navorming. “Ook voor Meet-the-expert levert een online editie voordelen op. Zo kan de VRGT samenwerken met buitenlandse sprekers voor deze navormingsactiviteit.”

Samenwerken vanop afstand

Ziekenhuistabakologen werden in 2020 betrokken bij het project rond rookvrije ziekenhuizen. Laurence benadrukt hoe belangrijk deze betrokkenheid is om de tabakoloog in het hulpverleningslandschap te verankeren. “Het Vlaams Instituut Gezond Leven was in 2020 een draaiboek aan het uitwerken over het rookbeleid in ziekenhuizen. We vonden het belangrijk dat de tabakoloog in dat draaiboek ook een plaats kreeg. We hebben daarom een werkgroep voor ziekenhuistabakologen georganiseerd. Dit is, net zoals de andere rookstopactiviteiten, ook online verlopen. We merkten dat het digitale aspect ook hier drempelverlagend werkte om ziekenhuistabakologen te kunnen betrekken binnen deze werkgroep.”

Hoewel ziekenhuizen in 2020 overbelast waren door de zorg voor COVID-19-patiënten, lukte het toch om in 2020 het project van rookvrije ziekenhuizen verder te zetten. Marc: “De coronacrisis is natuurlijk niet de ideale periode om contact te leggen met ziekenhuizen en te bespreken hoe zij hun beleid kunnen aanpassen om hun omgeving rookvrij te maken. Ziekenhuizen hadden immers heel wat andere zorgen aan hun hoofd tijdens deze gezondheids crisis. Dat heeft misschien wat wind uit de zeilen gehaald, maar dat komt wel terug, want we merken dat het klimaat er is om te werken aan rookvrije ziekenhuizen. Het was dan wel goed dat 2020 vooral een voorbereidende fase was voor het project rond rookvrije ziekenhuizen. We hebben in dat jaar het beleid verder uitgetekend en dat was goed, aangezien de uitrol van dit project pas mogelijk is wanneer de drukte in de ziekenhuizen is verminderd.”

“De rookstopverwijzer is een brochure om doorverwijzers in te lichten over welke info ze kunnen meegeven aan rokende cliënten of patiënten.” – Meike Pappens

Naast het beleid in ziekenhuizen om een rookvrije omgeving te creëren, is het ook belangrijk dat zorgverleners, zowel binnen als buiten de ziekenhuiscontext, hun patiënten en cliënten doorverwijzen naar een tabakoloog. **Meike Pappens**, stafmedewerker beleid en netwerking, zette zich daarom in om de doorverwijzing naar de tabakoloog te versterken. “De rookstopverwijzer is een brochure om doorverwijzers in te lichten over welke info ze kunnen meegeven aan rokende cliënten of patiënten om hen correct door te verwijzen naar een tabakoloog. We wilden in 2020 intermediairs aanzetten om meer door te verwijzen naar een tabakoloog. Heel wat intermediairs waren door de coronacrisis veel moeilijker te bereiken. We hebben de rookstopverwijzer in eerste instantie vooral digitaal bekendgemaakt, bijvoorbeeld via nieuwsbrieven. De beroepsgroepen van de psychologen en diëtisten hebben de papieren brochure ook nog verdeeld onder hun leden. Maar dit was eerder de uitzondering, aangezien we voornamelijk digitaal deze brochure hebben verspreid.”

“Wat wel verloren is gegaan door de pandemie, is een presentatie op het congres van de verpleegkundigen. We hebben wel een digitale presentatie kunnen organiseren om al het materiaal rond een doorverwijzing naar een tabakoloog te kunnen bekendmaken. Ik geloof wel dat je meer impact kan hebben wanneer je een presentatie geeft tijdens een fysieke bijeenkomst.”

De VRGT werkt samen met partnerorganisaties om acties rond tabakspreventie mee te ondersteunen. Hiervoor neemt het rookstopteam regelmatig deel aan overlegmomenten die in 2020 quasi allemaal online zijn verlopen. Meike: “Heel wat meetings met partners kunnen online verlopen, maar je merkt wel dat je dan de spontaniteit mist die tijdens een fysieke bijeenkomst kan losbarsten.”

Uitstel is geen afstel

Op het vlak van onderzoek heeft de coronacrisis een grootschalig project afgeremd, vertelt Laurence. “In 2020 hadden we een groot effectiviteitsonderzoek gepland, waarbij we cliënten van tabakologen op lange termijn zouden opvolgen om te kijken naar de resultaten: hoe doen de cliënten het na de rookstopbegeleiding? Is het gelukt om te stoppen met roken en hoelang houden ze dat vol? Maar door de coronacrisis zijn heel wat consultaties bij tabakologen stopgezet. We wilden het resultaat van de rookstop biochemisch valideren, dus aan de hand van een CO-meting*, om op die manier te bepalen of iemand al dan niet had gerookt. Maar door de pandemie nam de CO-meting te veel risico’s met zich mee om uit te voeren. We hebben hiervoor contact opgenomen met verscheidene experts. We hebben er dan uiteindelijk voor gekozen om deze longitudinale studie stop te zetten.” Maar uitstel hoeft daarom geen afstel te zijn, benadrukt Laurence. “Dit onderzoek was gelukkig nog maar net opgestart, waardoor er nog niet zo veel deelnemers waren. We willen dit onderzoek op een later moment veilig heropstarten.”

*Een CO-meter meet hoeveel CO aanwezig is in uitgeademde lucht. Het CO-gehalte in uitgeademde lucht is een indicatie voor de hoeveelheid CO in je bloed. Gedurende 15 seconden houd je je adem in om dan zo traag en lang mogelijk door een wegwerpmondstuk in de CO-meter te blazen.

Meer weten over rookstop?

Informatie over [rookstopactiviteiten](#)

Informatie over [rookstopbegeleiding](#)

Vind een [tabakoloog](#) in je buurt

Redactie

Sandrina Schol
Wouter Arrazola de Oñate
Nina Segers
Françoise Driesens
Laurence Belenger
Monique Lancksweerd

Eindverantwoordelijke

Sandrina Schol, VRGT vzw

